

“Echad” in the Shema

by [Paul Sumner](#)

שִׁמְעוּ יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד׃

Hear, O Israel: YHVH our God YHVH is one.

A case is often argued by some Bible expositors that the Hebrew adjective *echad* means a "compound unity." Thus, they say, the *Shema* (Deuteronomy 6:4) literally means:

Hear, O Israel:
The LORD our God,
The LORD is a compound unity.

This translation is then taken to be primary evidence that the "Jewish Bible" teaches the **triune** nature of God. Statements of faith from two [Messianic Jewish congregations](#) illustrate this interpretation:

We believe that God is "*echad*" (one) as declared in the *Shema* (Deut. 6:4), a compound unity manifested in three persons.

We believe that the *Shema*...teaches that God is *Echad*, as so declared: a united one, a composite unity, eternally existent in plural oneness.

In my view this interpretation of *echad* in the *Shema* is incorrect. There are three reasons why.

First

It isn't based on a fair reading of the Bible itself, but on theological motives to have a proof-text. *Echad* has a spectrum of meanings in the Hebrew Bible. To say it **means** "compound unity" puts the word in a tiny box that doesn't match its varied uses by the biblical writers.

Second

The "*Shema*" (= "Hear"; Deut 6:4) is not a creedal jewel suspended in mid-air. It exists within a theological context. It exists in the early, foundational chapters of Deuteronomy, and Deuteronomy exists as the final chapter

"Echad" in het Shema

door Paul Sumner
vertaling Marcel Achten

Wat door sommige Bijbel uitleggers vaak wordt beweerd, is dat het Hebreeuwse bijvoeglijk naamwoord *echad* een "samengestelde eenheid" bedoelt. Ze zeggen dat het *Shema* (Deut 6:4) letterlijk betekent:

Hoor, O Israël:
De HEERE, onze God,
De HEERE is een samengestelde eenheid.

Deze vertaling wordt dan beschouwd als het eerste bewijs dat de "Joodse Bijbel" de drie-enige natuur van God onderwijst. Geloofsbelijdenissen van twee Messiaans-Joodse gemeenten illustreren deze interpretatie:

Wij geloven dat God "*echad*" (één) is zoals aangegeven in het *Shema* (Deut. 6:4), een samengestelde eenheid die zich in drie personen manifesteert.

Wij zijn van mening dat het *Shema* ... leert dat God *Echad* is, zoals dus verklaard: een verenigd één, een samengestelde eenheid, eeuwig bestaand in meervoudige eenheid.

Naar mijn mening is deze interpretatie van *echad* in het *Shema* onjuist. Er zijn drie redenen waarom.

Ten Eerste

Het is niet gebaseerd op een eerlijke lezing van de Bijbel zelf, maar op theologische motieven om een bewijstekst te hebben. In de Hebreeuwse Bijbel heeft *Echad* een heel spectrum aan betekenissen. Zeggen dat het "samengestelde eenheid" **betekent**, plaatst het woord in een klein doosje dat niet past bij de vele toepassingen van de Bijbelse schrijvers.

Ten tweede

Het "*Shema*" (= "Hoor", Deut 6:4) is niet een geloofsbelijdenisjuweel dat zomaar in de lucht hangt. Het bestaat in een theologische context. Het bestaat in de oude, fundamentele hoofdstukken van Deuteronomium, en Deuteronomium vormt

of the *Chumash*, the Torah. The specific placement of this crucial passage must have a bearing on how we interpret it.

Prior to the advent of systematic Christian theology and the development of the doctrine of the Trinity in the 4th and 5th centuries, there is no evidence that Jewish Bible interpreters saw in the word *echad* what Christian interpreters "saw" in it.

In fact, there is evidence that the Middle Ages is when Roman Catholic theologians first used *echad* as a proof-word that a "compound unity" within the Godhead is taught in the Hebrew Bible. Some ill-informed Christians say that the rabbis took the word *echad* out of the *Shema*, in order to undermine this Catholic interpretation. Their theory has no basis in fact, since all Hebrew scrolls and printed versions of Deuteronomy 6:4 contain the word.

Third

Yeshua prayed to his Father on behalf of his disciples, asking that they "may all be one, **just as we are one**" (John 17:21-22). What their oneness may entail, it certainly doesn't mean his disciples would be absorbed into a cosmic unity with the eternal deity, as in Neo-Platonism and New Age pantheistic religion.

Paul provides one definition to the unity of Yeshua's disciples: "The one who joins himself to the Lord [Messiah] is one SPIRIT with him" (1 Cor 6:17). Elsewhere, Paul writes of those who "are standing firm in one SPIRIT, with one MIND striving together for the faith of the Gospel" (Phil 1:27)

Peter says God gives "magnificent promises" so that believers "might become partakers of the **divine nature**" (2 Pet 1:4) — another [synonym for the RUACH/SPIRIT](#) that they and God share.

[\[Top\]](#)

What Does **אֶחָד**—Echad Mean?

The Hebrew adjective *echad* occurs 970 times in the Tanakh. (Its feminine form, *achat*, is included in this total.) [\[Note 1\]](#)

"One"

By far, the most common meaning of *echad* (600+x) is the simple **cardinal** number "one."

het laatste hoofdstuk van de *Chumash*, de Thora. De specifieke plaatsing van deze cruciale passage moet invloed hebben op hoe we interpreteren. Voorafgaand aan de komst van systematische christelijke theologie en de ontwikkeling van de leer van de Drie-eenheid in de 4e en 5e eeuw, is er geen bewijs dat de Joodse Bijbelvertalers in het woord *echad* zagen wat christelijke vertalers er in "zagen".

In feite zijn er aanwijzingen dat in de middeleeuwen rooms-katholieke theologen voor het eerst *echad* gebruikten als een bewijswoord dat in de Hebreeuwse Bijbel een "samengestelde eenheid" binnen de Godheid onderwijst. Sommige slecht geïnformeerde christenen zeggen dat de rabbijnen het woord *echad* uit het *Shema* namen, om deze katholieke interpretatie te ondermijnen. Hun theorie heeft in feite geen grond, omdat alle Hebreeuwse rollen en gedrukte versies van Deuteronomium 6:4 het woord bevatten.

Ten derde

Yeshua bad tot zijn Vader in naam van zijn discipelen, met de vraag dat zij "allen één zouden zijn, **net zoals wij één zijn**" (Joh. 17:21-22). Wat hun eenheid met zich kan meebrengen, is zeker niet dat zijn discipelen in een kosmische eenheid met de eeuwige godheid zouden worden opgenomen, zoals in het neoplatonisme en pantheïstische New Age religie.

Paulus geeft één definitie voor de eenheid van Yeshua's discipelen: "Degene die zich aan de Heer [Messias] verbindt is één GEEST met hem" (1 Kor 6:17). Elders schrijft Paulus van hen die "vast-staan in één GEEST, met één GEMOED gezamenlijk strijdend door het geloof van het Evangelie" (Phil 1:27)

Petrus zegt dat God "prachtige beloften" geeft, zodat gelovigen "deelachtig zouden kunnen worden aan de **goddelijke natuur**" (2 Petrus 1:4) — een synoniem voor de RUACH/GEEST die zij en God met elkaar delen.

Wat Betekent **אֶחָד**—Echad?

Het Hebreeuwse bijvoeglijk naamwoord *echad* komt 970 keer in de Tenach voor. (De vrouwelijke vorm, *achat*, is daarbij meegerekend.) [\[Opm 1\]](#)

"Eén"

Verreweg de meest voorkomende betekenis van *echad* (+600 x) is als simpel hoofdtelwoord "één".

Let the waters below the heavens be gathered into **one** place [*maqom echad*]. (Gen 1:9)
He took **one** of the man's ribs [*achat mitzalotayv*]. (Gen 2:21)
The man has become like **one** of Us [*ke-achad mimmennu*]. (Gen 3:22)
We are all sons of **one** man [*ish echad*]. (Gen 42:11)
The youngest is with our father today and **one** is no more. (Gen 42:13)

"First"

In its first appearance in the Bible *echad* is an **ordinal** number and means "first":

And there was evening and there was morning, the **first** day [*yom echad*]. (Gen 1:5b)

Some expositors say "*yom echad*" alludes to the **composite** nature of the day, since it consists of an evening and morning. Yet the subsequent days are also made of an evening and a morning, but they are numbered the "second, third, fourth, fifth, and sixth" days of the week (1:8, 13, 19, 23, 31). This pattern shows that *echad* in v. 5b means "first," not "compound (day)."

The ordinal *echad* occurs elsewhere in Genesis:

The name of the **first** [*ha-echad*] is Pishon. (2:11)

On the **first** day [*be-echad*] of the month, the tops of the mountains became visible. (8:5b)

In the six hundred and **first** year, in the **first** month, on the **first** of the month, the water was dried up. (8:13)

[[Top](#)]

"Same"

Echad can signify "the same" or "one and the same."

Behold, they are **one people** [*am echad*] and they all have the **same** language [*safah achat, fem.*]. (Gen 11:6)

They both had a dream the **same** night [*layelah echad*]. (Gen 40:5)

Pharaoh's dreams are **one and the same** [*halom echad hu*]. (Gen 41:25)

"Singularity"

Echad can denote oneness as "singleness."
[The Passover] is to be eaten in a **single** house [*bayit echad*]. (Exod 12:46a)

Laat de wateren onder de hemel naar **één** plaats stromen [*maqom echad*]. (Gen 1:9)
Hij nam **één** van 's mans ribben [*achat mitzalotayv*]. (Gen 2:21)
De mens is geworden als **één** van Ons [*ke-achad mimmennu*]. (Gen 3:22)
We zijn allemaal zonen van **één** man [*ish echad*]. (Gen 42:11)
De jongste is vandaag bij onze vader en **één** is er niet meer. (Gen 42:13)

"Eerste"

De eerste keer dat *echad* in de Bijbel voorkomt is als een **volgnummer** en betekent "eerste":

En er was avond en er was morgen geweest, de **eerste** dag [*yom echad*]. (Gen 1:5 b)

Sommige uitleggers zeggen dat "*yom echad*", op de **samengestelde** natuur van de dag zinspeelt, omdat die uit een avond en ochtend bestaat. Maar de volgende dagen hebben eveneens een avond en een ochtend, maar die zijn genummerd met "tweede, derde, vierde, vijfde en zesde" dag van de week (1:8, 13, 19, 23, 31). Dit patroon laat zien dat *echad* in vers 5b "eerste," betekent, niet "samengestelde (dag)."

Het volgorde *echad* komt elders in Genesis voor:

De naam van de **eerste** [*ha-echad*] is Pison. (2:11)

Op de **eerste** dag [*be-echad*] van de maand werden de toppen van de bergen zichtbaar. (8:5 b)

In het zeshonderd en **eerste** jaar, in de **eerste** maand, op de **eerste** van de maand, was het water opgedroogd. (8:13)

"Zelfde"

Echad kan betekenen "dezelfde" of "één en hetzelfde."

Zie, zij zijn **één volk** [*am echad*] en ze hebben allemaal **dezelfde** taal [*safah achat, fem.*]. (Gen 11:6)

Ze hadden allebei een droom in **dezelfde** nacht [*layelah echad*]. (Gen 40:5)

Farao's dromen zijn **één en hetzelfde** [*halom echad hu*]. (Gen 41:25)

"Enkelvoudig"

Echad kan eenheid aanduiden als "afzonderlijk"
[Het Pascha] moet worden gegeten in **een** huis [*bayit echad*]. (Ex 12:46 a)

The [menorah] was a **single** [*achat*] hammered work of pure gold. (Exod 37:22b) They . . . cut down a branch with a **single** cluster of grapes [*eshkol anavim echad*]. (Num 13:23)

Not a **single word** [*davar echad*] has failed of all He promised, which He promised through Moses His servant. (1 Kgs 8:56b)

Look to Abraham your father, and to Sarah who gave birth to you in pain; When he was **one** [single man] I called him; Then I blessed him and multiplied him. (Isa 51:2)

I will remove the iniquity of that Land in a **single day** [*yom echad*; same as Gen 1:5b] (Zech 3:9) [[Top](#)]

"Undivided Oneness"

At times, *echad* denotes a unity of purpose or effort, or a shared condition. In the case of the future, Israel will be an **undivided** nation.

The people answered with **one voice** [*kol echad*]. (Exod 24:3)

Then I will give to the peoples purified lips; That all of them may call on the name of YHVH; To serve him with **one shoulder** [*shechem echad*]. (Zeph 3:9)

The Hand of God was also on Judah to give them **one heart** [*lev echad*]. (2 Chron 30:12)

Genesis 2:24

This passage is a common focus of attention in discussions of the Shema.

[Adam and Eve] shall become **one flesh**. (Gen 2:24)

Some expositors propose that our First Parents' oneness of flesh is a **compound unity** consisting of each other's physical being. But the verse points to the opposite. Before her creation, Eve was "in" Adam (Gen 2:22). Upon creation, she became a separated, though obviously related, distinct person.

Then God reversed the operation and rejoined them in a new way, in marriage. They are no longer apart: they are one single body. Eve is not now "in" Adam, but "with" him as his counterpart [*kenegdo*, v. 20b]. Their unity is not composite, but singularly whole. The two, as male and female, are now one Human — one "Adam" (Gen 3:22, 24).

De [menora] was een **enkel** [*achat*] gedreven werk van louter goud. (Ex 37:22 b) Zij. . . hieuwen een tak met een **enkele** tros druiven [*eshkol anavim echad*]. (Num 13:23)

Geen **enkel woord** [*davar echad*] is niet uitgekomen van alles wat Hij beloofde, wat Hij door Zijn dienaar Mozes beloofde. (1 Kon 8:56 b)

Kijk naar Abraham, uw vader, en naar Sarah die u met pijn baarde; Toen hij **één** [*enkele man*] was heb Ik hem geroepen; daarna heb ik hem gezegend en hem vermenigvuldigd. (Jes 51:2)

Ik zal ongerechtigheid van dat land in **een enkele dag** [*yom echad*, hetzelfde als in Gen 1:5b] verwijderen. (Zach 3:9)

"Onverdeelde Eenheid"

Soms staat *echad* voor een eenheid van bedoeling of inspanning, of een gedeelde toestand. M.b.t. de toekomst zal Israël een **onverdeelde** natie zijn.

De schare antwoordde met **één stem** [*kol echad*]. (Ex 24:3)

Dan zal ik aan de volkeren gezuiverde lippen geven, opdat ze allemaal een beroep doen op de naam van YHVH, om Hem te dienen met **één schouder** [*sichem echad*]. (Sef 3:9)

De Hand van God was ook op Juda om hen **één hart** [*lev echad*] te geven (2 Kron 30:12)

Genesis 2:24

Deze passage is een algemeen aandachtspunt in discussies over het Sjema.

[Adam en Eva] zullen **één vlees** worden. (Gen 2:24)

Sommige uitleggers stellen dat de eenheid van vlees bij onze eerste ouders een **samengestelde eenheid** is, bestaande uit elkaars fysieke wezen. Het vers wijst op het tegendeel. Voor haar creatie was Eva "in" Adam (Gen. 2:22). Na creatie werd ze een aparte, hoewel uiteraard verbonden, onderscheiden persoon.

Toen keerde God de operatie om en verenigde hen op een nieuwe manier, in het huwelijk. Ze zijn niet langer apart: ze zijn één enkel lichaam. Eva is nu niet "in" Adam, maar "met" hem als zijn tegenhanger [*kenegdo*, v. 20b]. Hun eenheid is niet samengesteld, maar een enkelvoudig geheel. De twee, als man en vrouw, zijn nu één Mens - één "Adam" (Gen 3:22, 24).

Ezekiel 37

Similarly, in Ezekiel 37 God plans one day to bring together the two rebellion-split houses of Israel and Judah. There will not be a king in the Northern Kingdom Israel and a king in the Southern Kingdom Judah. God will take their two "sticks" (symbols of their authority) and rejoin them as one scepter under "David," the future Messiah.

I will make them **an undivided nation** [*goy echad*] in the Land . . . **One single King** [*melech echad*] will be king for all of them, And they will no longer be two nations, And they will no longer be divided into two kingdoms. (Ezek 37:22)

Some believe this union of the two kingdoms is also a compound or composite unity of two parts. But that's precisely **not** the point here. Their once individual, self-willed identities will disappear; they will become one nation, indivisible, under God.

As originally intended, the one people will be ruled by Messiah, the One. [Top]

"Uniqueness"

Finally, *echad* has another nuance of meaning that sheds light on the Shema.

We saw above that *echad* usually denotes the number "one" (as opposed to two, three, or 10 million). There is something about one thing that is like no other — a solitary "one-ity" that highlights **uniqueness, one-of-a-kind-ness**.

Several things are unique in the Bible.

King David, in overwhelmed prayer, after being given the privilege of leading God's redemptive program on earth, asks the Lord:

Who is like Your people Israel, a **unique nation** [*goy echad*] on earth? (2 Sam 7:23)

In the future, God will return to *Har Zetim* with his armies and radically change Jerusalem's geography. And that

will be a **unique day** [*yom echad*; same as Gen 1:5b] which is known only to the LORD . . . (Zech 14:7)

And on that *Yom Echad* . . .

YHVH will be king over all the earth; in that day YHVH will be *Echad* [the only one], and his name *Echad* [the only one]. (Zech 14:9)

In the Song of Songs, the young man describes his singularly peerless, inimitable, incomparable beloved:

My dove, my perfect one, is **unique** [*achat*; fem.] (Song 6:9a)

Ezechiël 37

Ook in Ezechiël 37 wil God op één dag de twee opstandige gescheiden huizen van Israël en Juda samenbrengen. Er zal geen koning in het Noordelijke Koninkrijk Israël zijn en een koning in het Zuidelijke Koninkrijk Juda. God zal hun twee "stokken" (symbolen van hun gezag) nemen en ze vervolgens als een scepter onder "David", de toekomstige Messias, verbinden.

Ik zal hen tot **een onverdeelde natie** [*goy echad*] in het Land maken. . . . **Eén enkele Koning** [*melech echad*] zal koning voor hen allen zijn, En zij zullen niet langer twee naties zijn, En zij zullen niet langer in twee koninkrijken verdeeld zijn. (Ez 37:22)

Sommigen geloven dat deze vereniging van de twee koninkrijken ook een samenstelling van twee delen of samengestelde eenheid is. Maar dat is juist hier **niet** het punt. Hun eens zo individuele, eigenzinnige identiteit zal verdwijnen, ze zullen een natie worden, ondeelbaar, onder God. Zoals oorspronkelijk bedoeld, zal het ene volk worden geregeerd door Messias, de Ene.

"Uniciteit"

Tot slot heeft *echad* nog een betekenis nuance die licht op het Shema werpt.

We zagen hierboven dat *echad* gewoonlijk het getal "één" aangeeft (ten overstaan van twee, drie of 10 miljoen). Er is iets met één ding dat als geen ander is — een op zichzelf staande "een-heid" die **uniekheid** benadrukt, **enig-in-een-soort-zijn**.

Verschillende dingen zijn uniek in de Bijbel.

Koning David, in overweldigd gebed, nadat hij het voorrecht kreeg van Gods verlossende programma op aarde te leiden, vraagt de Heer:

Wie is als Uw volk Israël, een **unieke natie** [*goy echad*] op aarde? (2 Sam 7:23)

In de toekomst zal God met zijn legers naar *Har Zetim* terugkeren en de geografie van Jeruzalem radicaal veranderen. En dat

zal een **unieke dag** [*yom echad*, hetzelfde als Gen 1:5 b] zijn die alleen aan de HEER bekend is. . . . (Zach 14:7)

En op die *Jom Echad* . . .

zal YHVH Koning over de ganse aarde zijn; Op die dag zal YHVH *Echad* [de enige] zijn, en zijn naam *Echad* [de enige]. (Zach 14:9)

In het Hooglied, beschrijft de jonge man zijn bijzondere weergaloze, onnavolgbare, onvergelykelijke geliefde:

Mijn duif, mijn volmaakte, is **uniek** [*achat*; fem.] (Hoogl 6:9 a)

Yachad – The Real Word for Unity

When commentators declare (without making qualifications) that "*echad* means compound, composite unity," they haven't done the required lexical study. For example, the standard Hebrew word to denote joining, unity or togetherness is *yachad*, not *echad*.

He was King in Yeshurun; When the heads of the people were gathered; The tribes of Israel **together** [*yachad*]. (Deut 33:5)

My heart is turned over within Me; **All together** [*yachad*] my compassions are kindled. (Hosea 11:8b)

Behold, how good and how pleasant it is; For brethren to dwell **together in unity** [*gam yachad*]! (Ps 133:1)

In the Dead Sea Scrolls document **The Community Rule** (1QS, The Manual of Disciple), the group of priests and their disciples abiding at Qumran is called **The Yachad**: the Union, the Comm-Unity.

This is the rule for the men of the *Yachad* ... (5:1) ... the *Yachad* of the eternal covenant (5:5) Whoever enters the council of the *Yachad* enters the covenant of God (5:7-8) [[Top](#)]

How to Translate the Shema

In light of these sample passages, we must be open to reading the Shema with an open mind about what *echad* denotes. What are our options? What makes most sense, within the Bible?

The LORD is first.
The LORD is one [God].
The LORD is the same [as whom?]
The LORD alone.
The LORD is a single [Being, Deity, Elohim].
The LORD is a unified [Being, Deity, Elohim].
The LORD is unique, one and only [God].

Given the theme of YHVH's centrality in Deuteronomy (see below), and given the command aspect of the Shema ("and you shall love YHVH your God"), the sense of **uniqueness**

Yachad - Het Echte Woord voor Eenheid

Wanneer commentatoren (zonder voorbehoud te maken) verklaren dat "*echad*, samengestelde eenheid **betekent**," hebben zij niet de vereiste woordstudie verricht. Zo is bijvoorbeeld *yachad* het standaard Hebreeuwse woord om bij elkaar, eenheid of saamhorigheid aan te duiden, niet *echad*.

Hij was Koning in Yeshurun, toen de hoofden van het volk verzameld waren; de stammen van Israël **bij elkaar** [*yachad*]. (Deut 33:5)

Mijn hart wordt in Mij omgedraaid; **alles bij elkaar** [*yachad*] wordt mijn barmhertigheden opgewekt. (Hosea 11:8 b)

Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het als broeders ook **tezamen in eenheid** [*gam yachad*] wonen! (Ps 133:1)

In het Dode Zee Rollendocument **De Gemeente Regel** (1QS, Het Discipel Handboek), wordt de groep van priesters en hun leerlingen die in Qumran verblijven **De Yachad**, het Verbond, de Verbonden-Eenheid genoemd.

Dit is de regel voor de mannen van de *Yachad* ... (5:1) ... de *Yachad* van het eeuwig verbond (5:5). Wie in de raad van de *Yachad* komt, komt het verbond van God (5:7-8)

Hoe het Shema Vertalen

In het licht van deze steekproef passages, moeten we openstaan voor het lezen van het Shema met een open geest m.b.t. wat *echad* aanduidt. Wat zijn onze opties? Wat is in de Bijbel de meest zinvolle benadering?

De HEERE is eerst.
De HEERE is één [God].
De HEERE is hetzelfde [als wie?]
De HEERE alleen.
De HEERE is een enkelvoudig [Wezen, Godheid, Elohim].
De HEERE is een verenigd [Wezen, Godheid, Elohim].
De HEERE is uniek, de enige [God].

Gezien het centraal staan van YHVH in Deuteronomium (zie hieronder), en gezien het gebodaspect van het Shema ("en gij zult YHVH, uw God, liefhebben"), lijkt het begrip van **uniek**

seems most appropriate in this verse.
Here is how some Jewish versions render the Shema:

Isaac Leeser: Hear, O Israel! The Lord, our God, is the One Eternal Being.

Jewish Publication Society (1917): Hear, O Israel: The Lord our God, the Lord is one.

Joseph Hertz: Hear, O Israel, The LORD is our God, the LORD is one.

Jewish Publication Society (1985): Hear, O Israel! The LORD is our God, the LORD alone.

[*Echad* occurs in Deuteronomy at: 1:2, 3, 23; 4:42; 6:4; 12:14; 13:12; 15:7, 7; 16:5; 17:2, 6, 6; 18:6; 19:5, 11, 15; 21:15, 15, 16 [Heb v. 17]; 24:5, 5, 11; 28:7, 25, 55; 32:30.]

The Septuagint (LXX) renders the *Shema* quite literally, except it does not transliterate the Tetragrammaton (YHVH):

Ἄκουε, Ἰσραὴλ· κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν·

[*akoue israel, kurios ho theos kurios heis estin*]

"Hear, Israel: (the) Lord our God (the) Lord is one."

"Hoor, Israël: (de) Heer, onze God (de) Heer is één."

He is God of Gods

The Bible never denies the reality of other "gods" (*elim, elohim*), though it calls them demons (Lev 17:7; Deut 32:17; 2 Chron 11:15).

The commandment "You shall have no other *elohim* before me" is thus quite meaningful, else God would not have said it. [Consider the study [Elohim in Biblical Context](#).]

All parts of the Hebrew Bible have a unified testimony:

Who is like You among the gods, O YHVH?
(Exod 15:11a)

Who is a god like You . . . ? (Micah 7:18a)

For great is YHVH, and greatly to be praised; He is to be feared above all gods.

For all the gods of the peoples are idols.

(Ps 96:4-5a)

YHVH your God is *Elohim* of *elohim*;

And Lord [*Adonim*] of lords [*adonim*].

(Deut 10:17) [[Top](#)]

zijn het best in dit vers te passen.

Hier volgt hoe sommige Joodse versies het Shema vertolken:

Isaac Leeser: Hoor, O Israël! De Heer, onze God, is het Ene Eeuwige Wezen.

Jewish Publication Society (1917): Hoor, O Israël: de Heer, onze God, de Heer is één.

Joseph Hertz: Hoor, O Israël, de Heer is onze God, de HEER is één.

Jewish Publication Society (1985): Hoor, O Israël! De HEERE is onze God, de HEERE alleen.

[*Echad* komt in Deuteronomium voor bij: 1:2, 3, 23; 4:42; 6:4; 12:14; 13:12; 15:7, 7; 16:5; 17:2, 6, 6; 18 :6; 19:5, 11, 15; 21:15, 15, 16 [Heb v. 17]; 24:5, 5, 11; 28:7, 25, 55; 32:30]

De Septuagint (LXX) vertaalt het *Shema* vrij letterlijk, behalve dat het Tetragrammaton (YHVH) niet in Griekse letters omgezet wordt

Hij is God der Goden

De Bijbel ontkent nooit de realiteit van andere "goden" (*elim, elohim*), hoewel het ze demonen noemt (Lev 17:7; Deut 32:17; 2 Kron 11:15). Het gebod "Gij zult vóór mij geen andere *elohim* hebben" is dus heel zinvol, anders zou God het niet hebben gezegd. [Zie de studie [Elohim in Bijbelse context](#).]

Alle delen van de Hebreeuwse Bijbel hebben een gelijkkluidend getuigenis:

Wie is onder de goden als U, O YHVH?
(Ex 15:11a)

Wie is een god als U . . . ? (Micha 7:18a)

Want groot is YHVH, en zeer te prijzen; Hij is te vrezen boven alle goden. Want

al de goden der volken zijn afgoden.

(Ps 96:4-5a)

YHVH, uw God, is *Elohim* van de

elohim, en Heer [*Adonim*] der heren

[*adonim*]. (Deut 10:17)

The Shema in Historical Context

The jewel of the *Shema* is mounted in an intricately crafted setting.

The book of Deuteronomy is the concluding "Law of Moses." It depicts the time when Moses is preparing the Second Generation to enter Canaan (without him). Their parents had escaped from Egypt and most died in the wilderness. He is instructing the children in their national history and teaching them God's torah about who He is and what they should do as His people in the Land.

Beyond this moment, in the wider biblical context, Israel is about to join a centuries-long battle with the people of Canaan **and their primary god, Baal**, son of El and Asherah (Astarte).

The Egyptians had numerous deities, whom the LORD humbled in the Ten Plagues. Following their decimation, he gave a spiritual banner to new-born Israel: "I am YHVH your God who brought you out of Egypt . . . you shall have no other Elohim (God or gods) before me" (Exod 20:2, 3).

For more details on the Ancient Near Eastern pantheons, see [The Divine Council in the Hebrew Bible](#) [PDF, 26 pages].

Forty years later, in full view of the western hills of Canaan, Moses now gives the Second Generation the foundational doctrine about their unique ancestral God and about them, his unique people.

What great nation is there that has a god so close at hand as is YHVH our God whenever we call upon him? (Deut 4:7)
Has anything as grand as this ever happened: or has its like ever been known? . . . Has any god ventured to go take for himself one nation from the midst of another . . . as YHVH your God did for you in Egypt before your very eyes? (Deut 4:32, 34)

It has been clearly demonstrated to you that **YHVH alone is God** [YHVH *hu ha'elohim ein od milvado*] in heaven above and on earth below; there is no other [*ein od*]. (Deut 4:35) [Top]

Het Shema in Historische Context

De parel van het *Shema* is gezet in een ingewikkelde handgemaakte montuur.

Het boek Deuteronomium is de afsluitende "Wet van Mozes." Het toont de tijd waarin Mozes de tweede generatie voorbereidt om (zonder hem) Kanaän in te trekken. Hun ouders waren uit Egypte ontsnapt en de meeste stierven in de woestijn. Hij instrueert de kinderen over hun nationale geschiedenis en leert hen Gods Thora over wie Hij is en wat ze, als Zijn volk in het Land, moeten doen.

Naast dit moment, in de ruimere Bijbelse context, staat Israël op het punt deel te worden van een eeuwenlange strijd met de mensen van Kanaän en **hun voornaamste god, Baäl**, de zoon van El en Asjera (Astarte).

De Egyptenaren hadden een groot aantal goden, die de HEERE in de Tien Plagen vernederde. Na hun uitdunning, gaf hij een geestelijke banier aan het pasgeboren Israël: "Ik ben YHVH, uw God, die u uit Egypte bracht ... je zult geen andere *Elohim* (God of goden) voor mijn aangezicht hebben" (Ex 20:2, 3).

Voor meer informatie over de godenwereld van het Oude Nabije Oosten, zie [De Goddelijke Raad in de Hebreeuwse Bijbel](#) [PDF, 26 pagina's].

Veertig jaar later, in het volle zicht van de westelijke heuvels van Kanaän, geeft Mozes nu de tweede generatie de fundamentele leer over hun unieke voorouderlijke God en over hen, zijn unieke volk.

Welke groot volk is er, dat een god zo dicht bij heeft als YHVH onze God wanneer wij Hem aanroepen? (Deut 4:7)
Is er ooit iets zo groots als dit gebeurd: of heeft men zijns gelijke ooit gekend? . . . Heeft er een god gewaagd om voor zichzelf één volk te gaan nemen uit het midden van een ander. . . zoals YHVH, uw God voor u in Egypte voor uw ogen deed? (Deut 4:32, 34)

Het is u duidelijk getoond dat **YHVH alleen God is** [YHVH *hu ha'elohim ein od milvado*] boven in de hemel en op de aarde beneden; er bestaat geen andere [*ein od*]. (Deut 4:35) [Top]

In effect, Moses then takes the premiere doctrine of the Decalogue and forms it into a national banner for the Second Generation to march under as they enter into Canaan:

Shema Yisrael — Hear, O Israel!

YHVH is our God. YHVH is Unique, He is the One and Only God. The other *elohim* are idols and demons. Because of this, you shall love YHVH your God with all your heart and with all your soul and with all your might. (Deut 6:4-5 my paraphrase) [\[Note 2\]](#)

The Five Shemas

But this is not the only "*Shema Yisrael*" in Deuteronomy. There are others in this pre-Canaan primer for the Second Generation. And each one encourages the people to listen, obey, and trust the Lord their God.

Hear, O Israel, the statutes and the ordinances which I am speaking today in your hearing, that you may learn them and observe them carefully. (Deut 5:1)

Hear, O Israel! You are crossing over the Jordan today to go in to dispossess nations greater and mightier than you . . . (Deut 9:1)

Hear, O Israel! You are approaching the battle against your enemies today. Do not be fainthearted. Do not be afraid, or panic, or tremble before them, for YHVH your God is the one who goes with you, to fight for you against your enemies, to save you. (Deut 20:3-4)

Hear, O Israel! Today you have become the people of the LORD your God. (Deut 27:9)

Within the historical, pedagogical setting of Deuteronomy, the *Shema Yisrael* in 6:4 shines as a banner of faith in the **unique God**. It also reminds the hearers that His uniqueness and love for them should rightly produce reciprocal love for Him. [See [The Seventh Shema](#).] [\[Top\]](#)

The Shema in Later Times

Some six centuries after Moses and the national entry into Canaan, a later generation was apostacizing from the Lord. To bring them back, the prophet Elijah (whose name means "My God is YHVH") called for a spiritual **Identity Contest** on the mountain of Carmel. His question to the people was very simple:

In feite neemt Mozes dan de allereerste leer van de Tien Geboden en vormt die tot een nationale banner voor de tweede generatie om daar onder te marcheren als zij Kanaän binnengaan:

Shema Yisrael — Hoor, Israël!

YHVH is onze God. YHVH Uniek is, Hij is de Ene en Enige God. De andere *elohim* zijn afgoden en demonen. Daarom zullen jullie YHVH, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met heel uw ziel en met geheel uw kracht. (Deut 6:4-5 mijn parafrase) [\[Opm 2\]](#)

De vijf Shemas

Maar dit is niet het enige "*Shema Yisrael*" in Deuteronomium. Er zijn anderen in deze pre-Kanaän beginnersboek voor de tweede generatie. En elke moedigt het volk aan te luisteren, gehoorzamen, en de Heer, hun God te vertrouwen.

Hoor, O Israël, de inzettingen en de verordeningen, die ik vandaag spreek in uw gehoor, opdat gij ze leert en zorgvuldig naleeft. (Deut 5:1)

Hoor, O Israël! Je steekt vandaag de Jordaan over om in te gaan om volken, die groter en machtiger dan u zijn te onteigenen. . . (Deut 9:1)

Hoor, O Israël! U nadert vandaag de strijd tegen uw vijanden. Wees geen watjes. Wees niet bang of in paniek of bevend voor hen, want YHVH, uw God, is degene die met u gaat, om voor u te strijden tegen uw vijanden, om u te redden. (Deut 20:3-4)

Hoor, O Israël! U bent vandaag het volk van de HEER, uw God geworden. (Deut 27:9)

Binnen het historische, pedagogisch kader van Deuteronomium, schittert het *Shema Yisrael* in 6:4 als een banier van geloof in de **unieke God**. Het herinnert de toehoorders ook eraan dat zijn uniekheid en liefde voor hen terecht wederzijdse liefde voor Hem moeten voortbrengen. [\[Zie Het zevende Shema.\]](#)

Het Shema in latere tijden

Ongeveer zes eeuwen na Mozes en de nationale binnenkomst in Kanaän, werd een latere generatie afvallig van de Heer. Om ze terug te brengen, riep de profeet Elia (wiens naam betekent: "Mijn God is JHWH") op tot een spirituele **Identiteit's Wedstrijd** op de berg Karmel. Zijn vraag aan de mensen was heel eenvoudig:

Who is the true God? Is it Baal, the fertility/storm god of the Canaanites [whom most Israelites are fawning over]? Or is it YHVH, the Lord, the God of our fathers?

At the flaming conclusion of the contest — when Baal failed to send fire from heaven, but YHVH did — the wavering people made loud confession of the ancestral faith:

**"YHVH hu haElohim, YHVH hu haElohim —
Yahveh he is the true God, Yahveh he is the true God ... [Baal is not]!"**
(1 Kings 18:38)

The *Shema*, long before given through Moses, was now vindicated. A generation in peril chose it as their own creed and bowed the knee to the one, true, unique God. *Adonai eloheinu Adonai echad*.

Finally, in some future era, prophet Zechariah foresees a time when the God of Israel is the only deity recognized on earth. In an apparent allusion to the *Shema*, he predicts.

The LORD will be king over all the earth; in that day the LORD will be the **only one** (or "one") [YHVH *echad*] and his name the **only one** [*shemo echad*]
(Zech 14:7, 9)

The Hebrew and Ugaritic scholar Cyrus Gordon notes that Greeks in the 6th century BCE, at the time of Zechariah, called their Creator god "The One." Perhaps Zechariah's message contains a contemporary anti-Hellenist polemic along the lines of:

Only YHVH, the God of Israel, will be "The One" . . . and his name "The One" — contra any gods of the Greeks.
[C.H. Gordon, "His Name is One," *Journal of Near Eastern Studies* 29 (1970): 198-99] [[Top](#)]

Context, Context, Context

Thus, in the whole expanse of Israelite history, the *Shema* declares YHVH's singular uniqueness as Israel's God. She was to **listen** (*shama*) to that declaration and **obey** (*shama*) its implications, and love the One who chose to reveal himself to her.

There is no **internal** evidence in the Hebrew Bible that any generation of Israelites understood the *Shema* as a

Wie is de ware God? Is het Baal, de vruchtbaarheids/storm god van de Kanaänieten [voor wie de meeste Israëlieten kruipen]? Of is het YHVH, de Heer, de God van onze vaders?

Bij de vlamme afsluiting van de wedstrijd — wanneer Baal er niet in slaagt om vuur uit de hemel te zenden, maar YHVH wel — deed het weifelende volk luid belijdenis van het voorouderlijke geloof:

**"YHVH hu haElohim, YHVH hu haElohim —
Yahveh hij is de ware God; Jahweh, hij is de ware God ... [Baal is het niet]!"**
(1 Koningen 18:38)

Het *Shema*, lang tevoren door Mozes gegeven, werd nu bevestigd. Een generatie in gevaar koos het als hun eigen geloofsbelijdenis en boog de knie voor de ene, ware, unieke God. *Adonai eloheinu Adonai echad*.

Ten slotte voorziet profeet Zacharia in een toekomstig tijdperk, een tijd dat de God van Israël de enige erkende godheid op aarde is. In een schijnbare verwijzing naar het *Shema*, voorspelt hij:

De HEERE zal Koning over de ganse aarde zijn; te dien dage zal de HEERE de **enige** (of "één") [YHVH *echad*] zijn en zijn naam de **enige** [*shemo echad*]
(Zach 14:7, 9)

De Hebreeuwse en Ugaritische geleerde Cyrus Gordon merkt op dat de Grieken in de 6e eeuw v. Chr. ten tijde van Zacharia, hun Scheppergod "De Ene" noemden. Misschien bevat Zacharia's boodschap een hedendaagse anti-Hellenistische strijdpunt in de trant van:

Alleen YHVH, de God van Israël, zal "De Ene" zijn. . . en zijn naam "De Ene" - tegenover alle goden van de Grieken.
[C.H. Gordon, "Zijn Naam is Eén," *Journal van Midden Oosten Studies* 29 (1970): 198-99]

Context, Context, Context

In de gehele uitgestrektheid van de Israëlitische geschiedenis, verklaart het *Shema* dus YHVH's enkelvoudige uniekheid als God van Israël. Zij moest **luisteren** (*shama*) naar die verklaring en wat er bij hoort **gehoorzamen** (*shama*), en Degene lief hebben die er voor koos om zich aan haar te openbaren.

Er zijn geen **interne** aanwijzingen in de Hebreeuwse Bijbel dat een of andere generatie Israëlieten het *Shema* begreep als een verwijzing

reference to a compound unity in the Godhead. Nor is there such evidence in the New Testament. [See the parallel idea that Yeshua is "unique," as is God, in the study [HaYachid—The Unique Messiah](#) (PDF).] [Top]

Yeshua and the *Shema*

When a Torah scribe asked Yeshua which was the foremost commandment in the Law of Moses, he quoted the *Shema* and its appended command:

The foremost is, "Hear, O Israel, the Lord our God is one Lord; and you shall love the Lord your God with all your heart, and with all your soul, and with all your understanding, and with all your strength." (Mark 12:28-30)

He added the command to love one's neighbor found in Leviticus 19:18 as a corollary of loving God.

The scribe responded by affirming Yeshua's answer. Then he shifted focus to what seems to be a veiled reference to monotheism — perhaps to tempt Yeshua to make a statement about his identity. [Note 3]

Rabbi, teacher, you have truly stated that **He is one**, and there is **no one** else besides **him** . . . (v. 32)

Yeshua didn't take the bait. Instead, "When Yeshua saw that he had answered intelligently [about the command to love], he said to him, 'You are not far from the kingdom of God' " (v. 34). [Top]

Yeshua didn't take this discussion of the *Shema* as an opportunity to affirm a theoretical compound unity in the Godhead or his place in it. Rather, he pointed the scribe to the extraordinary passage in **Psalm 110:1**, which speaks of a "Lord" who sits next to YHVH.

YHVH said to my Lord [*Adon*], sit at my right hand, until I put your enemies beneath your feet.

Then Yeshua tested him with an exegetical question about that Lord's identity: "How is it that the scribes say that the Messiah is the son of David? [Ps 110:1] David himself calls him 'Lord': and so in what sense is he his son?" (Mark 12:25-37).

naar een samengestelde eenheid in de Godheid. Ook is er in het Nieuwe Testament zo'n bewijs niet. [Zie de parallelle idee dat Yeshua "uniek" is, zoals God, in de studie [HaYachid—De unieke Messias](#) (PDF).]

Yeshua en het *Shema*

Toen een Thora Schriftgeleerde Yeshua vroeg welk het belangrijkste gebod in de wet van Mozes was, citeerde hij het *Shema* en z'n bijbehorend gebod:

Het belangrijkste is: "Hoor, O Israël, de Heer onze God is één Heer, en gij zult de Heer, uw God, liefhebben met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met al uw kracht." (Marcus 12:28-30)

Hij voegde het gebod om de naaste lief te hebben eraan toe, te vinden in Leviticus 19:18, als uitvloeisel van het liefhebben van God.

De Schriftgeleerde reageerde door Yeshua's antwoord te bevestigen. Dan verschoof hij de focus naar wat een verholde verwijzing naar monotheïsme lijkt — misschien om Yeshua te verleiden tot een verklaring over zijn identiteit. [Opm 3]

Rabbi, leraar, je heb echt gezegd dat **Hij één is**, en er is **geen een** anders **naast hem** . . . (V. 32)

Yeshua liet zich niet vangen. In tegendeel; "Toen Yeshua zag, dat hij op intelligente wijze had geantwoord [over de opdracht liefhebben], zei hij tegen hem: 'U bent niet ver van het koninkrijk van God'" (v. 34).

Yeshua greep deze bespreking van het *Shema* niet aan als een kans om een theoretische samengestelde eenheid in de Godheid of zijn plaats daarin te bevestigen. In plaats daarvan verwees hij de Schriftgeleerde naar de buitengewone passage in **Psalm 110:1**, die spreekt van een "Heer", die naast YHVH zit.

YHVH zei tot mijn Heer [*Adon*]: Zit aan mijn rechterhand; totdat ik uw vijanden onder uw voeten zal gelegd hebben.

Dan testte Yeshua hem met een exegetische vraag over de identiteit van die Heer: "Hoe komt het dat de schriftgeleerden zeggen dat de Messias de zoon van David is? [Ps 110:1] David noemt hem zelf 'Heer': en dus in welke zin is hij zijn zoon?" (Marcus 12:25-37).

The scribe and his theological comrades apparently could not, or dare not, answer Yeshua. Instead, "No one was able to answer him a word . . ." (Matt 22:46).

Yeshua's diverting attention from the *Shema* to [Psalm 110:1](#) is a significant move. In fact, Psalm 110:1 is the most quoted Hebrew text in the NT, more than Deuteronomy 6:4, Isaiah 53 or Psalm 22. He set the exegetical agenda for all his followers — and for Israel.

In essence, Psalm 110:1 is the other Shema in Hebrew Scripture. The one that completes the revelation of the one God to his people and to all peoples on earth.

Yeshua's shift of emphasis could become a vision-changing lesson for modern interpreters to follow his example — instead of the example of their teachers and rabbis.

• [Paul Sumner](#)

[\[Top\]](#)

De Schriftgeleerde en zijn theologische kameraden konden blijkbaar Yeshua niet of durven hem niet te antwoorden. Daarentegen: "was niemand in staat om Hem een woord te antwoorden ..." (Mat 22:46).

Yeshua's verplaatsen van de aandacht van het *Shema* naar [Psalm 110:1](#) is een belangrijke zet. In feite is Psalm 110:1 de meest geciteerde Hebreeuwse tekst in het NT, meer dan Deut6:4, Jesaja 53 of Psalm 22. Die bepaalt de exegetische agenda voor al zijn volgelingen — en voor Israël. **In essentie is Psalm 110:1 het andere Shema in de Hebreeuws Schrift. Die welke de openbaring van de ene God aan zijn volk en alle volkeren op aarde voltooit.**

Yeshua's accentverschuiving zou voor hedendaagse vertalers een visie veranderende les kunnen worden, om zijn voorbeeld te volgen. In plaats van het voorbeeld van hun leraren en rabbijnen.

• Paul Sumner

Notes

(1) According to Kohlenberg & Swanson's [Hebrew English Concordance to the Old Testament](#), *echad* occurs 970 times in the Tanakh. Brown-Driver-Briggs' [Hebrew-English Lexicon of the Old Testament](#) says *echad* occurs 962 times. And, inexplicably, Abraham Even-Shoshan's [Konkordantzia Hadashah Le'Torah Neviim Ukhtuvim](#) says *echad* occurs only 699 times. [\[return to text\]](#)

(2) Here are some renderings of the *Shema* in English Bibles, Jewish and Christian.

- Hear, O Israel! The Lord, our God, is the One Eternal Being. (Isaac Leeser, The Holy Bible)
- Hear, O Israel: The LORD our God, the LORD is one. (Jewish Publication Society, 1917)
- Hear, O Israel! The LORD is our God, the LORD alone. (Tanakh, Jewish Publication Society, 1985)
- Hear, O Israel: The LORD is our God, the LORD alone. (New Revised Standard Version)
- Hear, O Israel: The LORD our God, the LORD is one. (New International Version; New American Standard Bible; English Standard Version)

Opmerkingen

(1) Volgens de [Hebreeuws Engels Concordantie op het Oude Testament](#) van Kohlenberg & Swanson, komt *echad* 970 keer in de Tenach voor. Het [Hebreeuws-Engels Lexicon van het Oude Testament](#) van Brown-Driver-Briggs zegt dat *echad* 962 keer voor komt. En de [Konkordantzia Hadashah Le'Torah Neviim Ukhtuvim](#) van Abraham Even-Shoshan zegt, onverklaarbaar, dat *echad* slechts 699 keer voor komt.

(2) Hier zijn enkele vertalingen van het *Shema* in Engelse Bijbels; joodse en christelijke.

- Hoor, O Israël! De Heer, onze God, is het Ene Eeuwige Wezen. (Isaac Leeser, The Holy Bible)
- Hoor, O Israël: de HEERE is onze God, de HEERE is één. (Jewish Publication Society, 1917)
- Hoor, O Israël! De HEERE is onze God, de HEERE alleen. (Tenach, Jewish Publication Society, 1985)
- Hoor, O Israël: de HEERE is onze God, de HEERE alleen. (New Revised Standard Version)
- Hoor, O Israël: de HEERE onze God, de HEERE is één. (New International Version, New American Standard Bible; Engels Standard Version)

- Listen, Israel! The LORD our God is the only true God! (Contemporary English Version)
- Israel, listen to me. The LORD is our God. The Lord is the one and only God. (sic, New International Reader's Version)

(3) The statement by Yeshua, "I and the Father are one" (John 10:30), begs to be interpreted in light of this discussion of *echad*. In context, it seems clear that he was affirming a unity of purpose, will, and power with God the Father. His Father, who is "greater than all" (v. 29), had given him authority and divine power to keep all his sheep safe within the protected sphere of eternal life. He asked his Father that his disciples "may all be one, just as we are one" (John 17:21-22). What all their unity may be, it does not mean they become united into the one Deity, as in New Age pantheistic religion.

Notwithstanding the accusations of the Jerusalem theologians that Yeshua, "being a man, [made himself] out to be God" (v. 33), he stood his ground that, as "Son of God" (v. 36), the Father was "in" him — not that he was God the Father. [Compare the study [The Two Lords.](#)] [\[return to text\]](#)

- Luister, Israël! De HEERE, onze God, is de enige ware God! (Evenoude Engels versie)
- Israël, luister naar me. De HEERE is onze God. De Heer is de enige God. (sic, New International Reader's Version)

(3) De verklaring van Yeshua: "Ik en de Vader zijn één" (Joh 10:30), smeekt te worden uitgelegd in het licht van deze discussie over *echad*. Uit de context lijkt het duidelijk dat hij een eenheid van doel, wil, en kracht met God de Vader bevestigde. Zijn vader, die "groter dan allen is" (v. 29), had hem gezag en de goddelijke macht gegeven om al zijn schapen veilig te bewaren binnen het beschermde gebied van het eeuwige leven. Hij vroeg zijn vader dat zijn discipelen "allen één mogen zijn, net zoals wij één zijn" (Joh. 17:21-22). Wat ook hun eenheid moge zijn, maar dat betekent niet dat ze verenigd worden in de ene Godheid, zoals in de New Age pantheïstische (God is overal in aanwezig) religie.

Niettegenstaande de beschuldigingen van de Jeruzalem theologen dat Yeshua, "een mens, [zichzelf] God zijn [maakte]" (Joh.10:33), stond hij zijn mannetje, dat, als "Zoon van God" (Joh.10:36), de Vader "in" hem was — niet dat hij God de Vader was. [Vergelijk de studie de twee Heren.]

hebrew-streams.org